

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

redactie: dovenetel 45 - Heerenveen

adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

W. Janse — Katwijk

Goede Vrijdag

Opdat ieder die gelóóft, eeuwig leven heeft

„En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, zó moet ook de Zoon des mensen verhoogd worden, opdat een ieder, die gelooft, in Hem eeuwig leven hebbe.”

Joh. 3 : 14 v.

Lijdenstijd of „verblijdenstijd”?

Op Goede Vrijdag gedenkt de christelijke kerk het sterven van Jezus Christus. Op Paaszondag viert de kerk de opstanding van haar Heer, zijn overwinning van de dood. Hoort bij het gedenken van iemands lijden en overlijden niet een begrafenisstemming en een rouwdienst? Moet de Goede Vrijdag niet in het teken staan van het sterven en het graf, als de donkere achtergrond waartegen straks het licht van Pasen triomferend opgaat? Is Goede Vrijdag een dag van rouw? Wie de evangelist Johannes leest, bemerkt tot zijn verrassing, dat hij, Johannes, zou antwoorden: nee! Johannes viert op Goede Vrijdag feest. Het feest van Jezus' verhoging, het feest van Hemelvaart. Want Jezus' vernedering is het begin van zijn verhoging. Zoals de slang in de woestijn, zó zal Hij verhoogd worden. Waarom?

Verhoging zonder vernedering?

„Zoals de slang”. Dat zegt Jezus tegen de Farizeeër Nicodemus, die Hem 's nachts komt opzoeken. Nicodemus kan Jezus niet plaatsen. Laat Hij een van Godswege gekomen rabbi zijn (vs. 2), als Hij zichzelf de Zoon des mensen noemt (vs. 13), dan haakt Nicodemus af. Zijn theologie stekt. Jézus... de Zoon des mensen? Wie kent deze Verlosser niet, die aan het einde van de tijd uit de hemel zal neerdalen met bovenaardse heerlijkheid om het Koninkrijk op aarde te vestigen (Dan. 7 : 13 v.)?

De bevrijder van het romeinse juk, de verlosser van het joodse volk, de nationale held die de troon van David zal bestijgen! Claimt deze rabbi die waardigheid? Jezus... de glorieuze troonpretendent?

Op die laatste opmerking haakt Jezus in. Zeker, Hij is „troonpretendent”. Hij zal verhoogd worden. Maar zo als geen oor gehoord heeft en in geen mensenhart is opgekomen. Hier botst het heilsplan van mensen met het verlossingsplan van God. Als Hij redding schenkt, doet Hij dat op eigen Goddelijke wijze. De wereld zál verlost worden, de Zoon des mensen zál verhoogd worden, Hij komt op de troon, maar niet op de troon die men in Jeruzalem klaarzet.

Hoe zal Jezus Nicodemus dat uitleggen? Aan de hand van „Mozes”, Numeri 21! Dat is per slot van rekening Nicodemus' eigen „werkmatériaal”. Dat moet hij begrijpen.

Verhoging dóór vernedering!

Na 40 jaar zwerven door de woestijn is het volk Israël bijna bij het beloofde land gekomen. Edom echter zorgt voor een wijziging in de reisroute. Terug de woestijn in, richting Schelfzee! Wéér die woestijn! Israël balt de vuist. Moeten ze sterven in die hel? Brood en water zijn op! Het manna zijn ze letterlijk spuugzat (vgl. St.V.).

De HERE is zeer mild. Niet voor het eerst klaagt het volk. Maar niet opnieuw vergrendelt Hij het land, zoals 40 jaar tevoren. Hij straft wel. Gifslangen storten zich op het volk, dringen de tenten binnen, dood en verderfd zaiend. Maar nood leert

bidden. En Mozes' voorbede wordt verhoord. Nee, de slangen blijven, maar wie kijkt naar de door Mozes gemaakte slang op de stang, behoudt het leven.

Een merkwaardige geschiedenis? Het gaat hier om: geeft de HERE ander brood dan het manna; geeft Hij op slag drinkwater; doet Hij de slangen weg, bijvoorbeeld door een legertje faraoratten — aartsvijanden van de slangen — te zenden? Nee. De HERE geeft zijn volk eerst een gevoelige les in geloven, dat is vertrouwen.

Kijken naar een slang: ogenschijnlijk nutteloos! Maar doen wat de HERE zegt, is genezend.

Zal Nicodemus het begrepen hebben: zoals de slang, zó moet ook de Mensenzoon verhoogd worden?

Zonder onze vindingrijkheid te willen testen en oog hebbend voor het gevaar van allegoriseren — betekent dit niet allereerst letterlijk: „Net als de slang zal Ik op een paal verhoogd, omhoog geheven worden, zichtbaar voor iedereen”?

Wij denken bij de verhoging van Christus vaak aan de hemelvaart en zitten ter rechterhand van de Vader. Johannes niet. Bij hem begint de „verhoging” vóór Pasen en Hemelvaart. Jezus wordt verhoogd niet ondanks, maar dankzij, door middel van het kruis. Immers om onze schuld! Ter verzoening, plaatsbekledend. Dat is de verhoging die past in Góds heilsplan.

Inzien, afzien, opzien en ...

„Zoals de slang”. Dat betekent ook een „les” in geloven. Een dode Jezus, wat kun je daarvan verwachten? Kijk nu maar, zegt God, en je zult genezen.

Opvallend genoeg is het juist de afbeelding van een slang, waarnaar Israël kijken moet. Niet die van een faraorat. Zou dat niet beter gewerkt hebben?

Opvallend genoeg wordt de Zoon des mensen verhoogd aan een paal, buiten Jeruzalem. Niet met veel vertoon op een troon, in Jeruzalem. Zou dat niet beter gewerkt hebben? Vast, denken wij soms. Nee, zegt de Here, gelóóf. Dat geneest. Dan genees Ik u.

Numeri 21 illustreert wat geloven is. Geloven is zien: inzien, afzien en opzien. Inzien dat je van nature dood(ziek) bent, dat het zondigen je in het bloed zit, dat je vergiftigd bent. Maar dan: afzien van jezelf.

Niet te lang met jezelf bezig zijn. Niet naar die slange-beet blijven staren. Voor je 't weet is het te laat. Wij moeten ons niet vergapen aan onze zondigheid. Maar afzien van onszelf. En opzien naar het kruis. Is dat niet een vluchten uit de werkelijkheid in een vrome illusie? Nee, het is juist de werkelijkheid onder ogen zien. Daar zag je weer zo'n slang: teken van Gods toorn — dat was de werkelijkheid; teken van Gods straf — dat was de werkelijkheid; teken van Gods genade: deze slang was onschadelijk en zó zouden de andere zijn — dat was de werkelijkheid. Als wij opzien naar het kruis, dat ons in de prediking geschilderd wordt (Gal. 3 : 1), dan zien wij weer onze zonde, Christus, tot zonde gemaakt (2 Kor. 5 : 21). Dat is het teken van Gods toorn; teken van onze welverdiende straf — daar hadden wij moeten hangen; maar ook teken van Gods genade — wij behoeven er niet te hangen, want in Christus is de zonde machteloos gemaakt. Inzien, afzien en opzien: dat is geloven. En geloof doet...

(vervolg op pag. 98 - 1e kolom)

IN DIT NUMMER

- 97 Ds W. Janse,
Opdat ieder die gelóóft, eeuwig leven heeft
- 98 Drs W. G. Rietkerk,
Nog steeds geen oplossing voor christenen uit Turkije
- 99 A. Kadijk,
CDA en RPF (2)
- 99 Klaas Holwerda,
Wanneer de tarwekorrel
- 100 D. W. L. Milo,
Mouterij
- 100 Joop Klein,
De zegels verbroken
- 102 T. Hoekstra,
Drie dichtbundels (ex libris)
- 103 Johan Maardapper,
Zegels

Nog steeds geen oplossing voor christenen uit Turkije

Herinnert u ze nog? Alweer vier jaar geleden vluchtte een groep Syrisch Orthodoxe christenen de St. Jan te Den Bosch binnen. Met een schok werd het Nederlandse volk geconfronteerd met het probleem van deze vluchtelingen uit Turkije. Ze kregen toen namen als Kerk-Turken en Christen-Turken, hoewel het om geheel andere volken ging. Ze waren Syrisch Orthodox of Armeens en behoorden tot de oudste christelijke kerken.

Deze mensen vroegen toen aandacht, niet alleen vanuit de St. Jan, maar later in 1979 ook vanuit Almelo en onbekende onderduikadressen vanwege het reële gevaar teruggezonden te worden naar Turkije. En dat was het land dat ze juist verlaten hadden vanwege bedreiging, diefstal, moord en het niet in alle vrijheid kunnen uitoefenen van hun godsdienst.

In Opbouw heb ik meerdere keren over hen geschreven en daarbij ook een aktie onder onze lezers gevoerd.

Daarna is het lange tijd stil gebleven rond deze mensen. In 1981 werden we wel opgeschrikt door berichten dat sommigen van hun bed werden gelicht om op het vliegtuig naar Turkije te worden gezet. Enkele 'kerk-akties' waren het gevolg. Kerkelijke gemeentes in het gehele land openden gastvrij hun deuren en ook in de Kerkzaal van de Vrije Universiteit verbleven een 120-tal asielzoekers. Om uit de ontstane impasse te komen bood de Raad van Kerken aan om voor uitgewezenen emigratieplaatsen te gaan zoeken. Mw. Haars ging daarmee akkoord en haar opvolger, de heer Scheltema, beloofde niemand terug te zullen sturen zolang de vluchtelingen meewerkten aan de emigratiepogingen.

Daarna trad een grote stilte in, zodat velen het idee hebben gekregen dat de zaak opgelost is.

Alsnog uitgewezen

Helaas, niets is minder waar. Rond de jaarwisseling kregen 250 van hen

een brief met de mededeling dat hun toekomst niet in Nederland kan liggen en dat zij zich dienden op te geven voor emigratie. Dat bericht gaf een geweldige schok onder de vluchtelingen, hun familie, de Nederlandse 'hulpverleners'; maar ook van daarbuiten kwamen vele protesten.

Bij deze 250 waren er die al in de St. Jan geweest waren; gemiddeld verbleef men hier al meer dan 3,5 jaar! Al die tijd hadden ze in grote onzekerheid geleefd over hun toekomst en die van hun kinderen. Deze slopende onzekerheid, heeft hen tezamen met de traumatische ervaringen van vroeger (de vlucht uit Turkije, het onderduiken etc.) gebroken. De laatste twee jaar konden ze steeds minder verwerken; het heeft hen ziek gemaakt; ze zijn aan het eind van hun latijn. Het Centrum Gezondheidszorg Vluchtelingen van het ministerie van Volksgezondheid bevestigde dat beeld medio vorig jaar in een rapport en kwam tot de konklusie dat twee tot vijf jaar in onzekerheid wachten oorzaak was van psychische en psychosomatische problemen bij deze hele groep. Veel klachten kwamen naar voren: hoofdpijn, depressiviteit, maagklachten, hyperventilatie, hartklachten, apathie, geheugenstoornissen, nachtmerries, slaapstoornissen, en zelfs zelfmoordpogingen. Sedertdien zijn die klachten alleen nog maar toegenomen, terwijl de brieven van het ministerie daar weer een schepje bovenop deden. Het is heel schokkend om iemand door de ontvangst van een dergelijke brief binnen een paar weken he-

lemaal ineen te zien storten; en dat is meerdere malen voorgekomen! Dit is al reden genoeg om deze mensen nu eindelijk rust te geven en ze niet nog eens een periode in alle onzekerheid een emigratie laten proberen. Proberen, want meer is het niet. Het is niet zeker dat ze kunnen emigreren, op welke termijn dat zou kunnen en naar welk land. Kortom, dit is geen zekerheid.

Kinderen en familiebanden

Een tweede belangrijke reden is de positie van de kinderen. Al die jaren dat ze hier zijn gaan ze naar Nederlandse scholen, hebben Nederlandse vriendjes en spreken de taal perfect. Door hun vlucht naar ons land zijn ze vaak met een achterstand op school begonnen. Bij een nieuwe emigratie lopen ze opnieuw een achterstand op. We mogen ook niet vergeten dat de spanningen thuis vanwege de onzekere toekomst door de kinderen terdege wordt gevoeld. Inhoeverre lopen zij daardoor psychische schade op?

Ook hele families worden uiteengehukt. De familiebanden zijn in de oosterse cultuur al hecht, en de voorgeschiedenis in ons land hebben die enkel nog maar hechter gemaakt; de familie heeft zich als het ware aan elkaar vastgeklampt. Velen van die familie hebben hier een verblijfsvergunning, een enkeling zal wegmoeten? Moet van bijv. een familie van 140 personen één jongen als 141e emigreren, naar Canada of Australië; afscheid nemen van o.a. ouders, broers en zusters?

Vervolg van pagina 97

Opdat ieder die gelóóft eeuwig leven heeft

... leven!

Wie zó „ziet”, heeft eeuwig leven. In Hem. Dat wil zeggen, in gemeenschap met Hem. Nooit buiten Hem. Zie op Hem en leef! Die belofte geldt voor een ieder. Is dat een „gemakkelijk” evangelie? Een andere weg is er niet. Deze weg loopt uit op de rust in het hemelse Kanaän, waar het echte leven geleefd zal worden, zonder vergif in de aderen. We hebben er nu al een voorproef van.

Is Goede Vrijdag een dag van rouw? Zo u wilt, maar dan om te rouwen over onze zonden. Maar verder toch echt een Goede Vrijdag, zonder begrafenisstemming, zonder rouwdienst. Eigenlijk een feestdag. Omdat Christus stierf in onze plaats en ons ten goede. Stervend overwon Hij. Stervend besteed Hij al de troon. Die verhoging wachtte niet tot Pasen en Hemelvaart. Zij begon al aan het kruis. Waarom? Opdat een ieder zou gelóven en in Hem eeuwig leven hebben.

NACHT IN DE MIDDAG

Enige tijd geleden is Arthur Koestler overleden. Of beter: hij heeft samen met zijn Vrouw zelfmoord gepleegd. Heel weloverwogen. Arthur Koestler was een Jood die niet de weg wilde gaan van het Zionisme. In een roman „Dieven in de nacht” waarin hij vertelt over de vestiging van een kibboets in Israël, toen de Engelsen er nog de mandaatregering vormden, geeft hij rekenschap waarom hij niet die weg van het Zionisme gaat. Arthur Koestler was ook een tijd lang communist. Maar die god faalde voor hem, toen de waarheid over de stalinistische terreur een beetje begon uit te lekken. Over die afschuwelijke foltering die Stalin zijn oude strijdmakkers deed ondergaan heeft Koestler ook een roman geschreven, getiteld „Nacht in de middag”. Heel indringend weet hij de afschuwelijke uitzichtsloosheid van de slachtoffers van Stalin te beschrijven. Hun foltering eindigde met een bekentenis. En dan werden ze afgemaakt met een schot in de nek. Koestler was zo wijs daarna afscheid te nemen van het communisme.

pastorale notities

DOOR
H. AMELINK

De typering van de situatie van de slachtoffers als een nacht in de middag is goed gevonden. Want er was geen licht meer voor deze mensen.

Maar erger dan welk slachtoffer van terreur geleden heeft, leed onze Heiland toen het 's middags donker werd op Golgotha. Op die Goede Vrijdag, die de Grote Verzoendag der wereld is geworden. Kun je bij alles wat verder de Heer is aangedaan nog denken aan mensen, bij die donkerheid kun je alleen maar denken aan God. De Here Jezus hing daar in het-van-God-verlaten-zijn. In de buitenste duisternis. Hij riep en er was geen antwoord. En Hij kon Zich niet vertroosten met enige troost. Als het op Golgotha

donker wordt, dan keert God als het ware terug tot achter de schepping. Toen de aarde woest en ledig was en daarom onbewoonbaar. Voor de Heiland der wereld was de aarde niet meer bewoonbaar. Dragend de toorn. Tot zonde gemaakt werd Hij iets dat weggedaan moest worden. Tot zonde gemaakt werd Hij een vloek. Toen had Gods vriendelijk aangezicht geen vrolijkheid en licht meer voor Hem, die leed en stierf in onze plaats. Hij was van God verlaten opdat wij nimmermeer van Hem verlaten zouden worden. Opdat wij in onze hoogste aanvechtingen wel vertroost zouden zijn en weten: al wordt het leven als een donkere nacht, tóch is er het licht van de genade. En als alle mensen ons zouden verlaten, dan neemt God ons aan. Er staat in Psalm 27: Al hebben vader en moeder mij verlaten, toch neemt de HERE mij aan. Daarmee kon de Heiland in de duisternis zich niet vertroosten, opdat wij vast zouden geloven dat het voor ons nooit nacht in de middag hoeft te worden, wat mensen ook ons zouden kunnen aandoen en hoe groot onze zonden ook zijn.

Wat kunt u doen ?

Er zijn zoveel extra, humanitaire, redenen naast de reden die ze al hadden: hun vlucht uit Turkije, dat er een zeer snelle oplossing zal moeten komen.

Enkele aanzetten zijn al gegeven: RPF-voorman Leerling heeft onlangs in de Tweede Kamer een motie ingediend die, met alleen met de Centruumpartij tegen, is aangenomen. In die motie wordt aangedrongen op zekerheid op de kortst mogelijke termijn. Ook in CDA-kringen komt men in steeds bredere kring tot de overtuiging dat het niet langer verantwoord is op deze weg door te gaan.

Op 30 maart praat de verantwoordelijke bewindsvrouw, mevr. Korte-van Hemel, met de Raad van Kerken over de huidige problemen.

U, als lezer van Opbouw, kunt deze in slopende onzekerheid verkerende christenen uit Turkije helpen door vóór 30 april een brief of briefkaart te sturen naar het Ministerie van Justitie (mw. mr. V. N. M. Korte-v. Hemel, Postbus 20301, 2500 EH Den Haag) en/of naar de Tweede Kamerfractie van bijvoorbeeld uw politieke partij (voor alle fracties: Postbus 20018, 2500 EA Den Haag). En dringt u er in die brief(kaart) op aan dat deze christenen uit Turkije op de kortst mogelijke termijn zekerheid over hun toekomst (= verblijfsvergunning) zal moeten worden gegeven uit oogpunt van hun slechte medische situatie, de positie van hun kinderen en de familiebanden.

Een gift is natuurlijk ook van harte welkom. Aktie 41+ is al vele jaren betrokken bij het lot van hen en moet voor een belangrijk deel werken met giften van particulieren (stichting Aktie 41+, Amstelveeld 10, 1017 JD Amsterdam, tel. 020-247165; postgiro 4470200. Vermeldt u erbij: „Opbouw“?).

WANNEER DE TARWEKORREL

bij Johannes 12 : 20-36

Klaas Holwerda 1981

1. „Wanneer de tarwekorrel
niet in de aarde valt en sterft —
zijn leven gaat verdorren;
dan wordt de vrucht gederfd.
Maar in de aarde gezaaid
zal zijn oogst worden gemaaid.”
2. Zo sprak eens onze Here,
al dicht bij zijn verheerlijking.
Want niets mocht ons ontbreken:
vermenigvuldiging.
Hij heeft zijn lichaam gedeeld,
ons bestaan daarmee geheeld.
3. Men zou Hem gaan verhogen,
maar aan een lange paal gespietst,
zoals destijds ook Mozes
een koop'ren slang verhief.
Toch wordt zijn dood nu herdacht:
die geeft ons stromen van kracht.
4. Nu roept Hij ons aan tafel.
't Geoogste graan zet Hij ons voor.
En rijk zijn al zijn gaven:
de Geest houdt ons in 't spoor.
Wil nu met brood en met wijn
in uw huis, Heer, met ons zijn.
5. En laten wij Hem volgen,
die voor de zijnen 't leven liet.
De dood is nu verzwolgen
voor wie het leven kiest.
Ieder die Hem dient als Heer
verkrijgt bij de Vader eer.

A. Kadijk — Dronten

CDA en RPF - 2

Vooropmerkingen

1. Inleiding

De laatste maanden komt een discussie op gang over het CDA en over de drie kleine orthodoxe christelijke partijen.

Dat is een goede zaak, althans zolang het de bedoeling is om de waarheid te dienen en anderen te winnen voor Gods Koninkrijk.

Discussie heeft m.i. echter geen enkel nut, als we er op uit zijn onze tegenpartij in de grond te boren of eigen gelijk te bevestigen.

2. De feiten constateren

Als Nederlands Gereformeerden zijn we in de politiek verdeeld. We trekken niet op in dezelfde partij. Iets breder geformuleerd: Bijbelgetrouwe christenen zijn verdeeld over SGP, GPV, RPF en CDA. Dat is een feit. Voor deze werkelijkheid moeten we onze ogen niet sluiten. We schieten er ook weinig mee op om leden van andere partijen vanuit de hoogte toe te spreken. Het bestaan van meer christelijke partijen moeten we heel nuchter als een gegeven beschouwen.

Moeten we ons dan bij deze werkelijkheid neerleggen?

3. Bijbelse normen aanleggen

In de verdeeldheid van christenen (door hun lidmaatschap van verschillende christelijke partijen) mogen we niet berusten. „In versnippering ligt persé niet onze kracht, schrijft mr. Van Bennen terecht. Bundeling van krachten is om allerlei redenen gewenst (kerkelijk, politiek en maatschappelijk). Daar komt nog bij, dat onze verdeeldheid buitenstaanders niet uitnodigt om lid te worden van een christelijke partij; integendeel. Vanzelfsprekend komt dan de vraag op: Welke uitgangspunten vereni-

gen ons? Welke doelen willen we samen bereiken? Welke maatstaven moeten we aanleggen voor samenwerking in één christelijke politieke organisatie? Het antwoord op deze vragen was tot voor kort bij Bijbelgetrouwe christenen:

We werken uitsluitend samen, in één partij, op basis van het onvoorwaardelijk gezag van de Bijbel. In de politiek dient het ons te gaan om „werkzaam te zijn en de strijd te voeren voor het behoud en de versterking van het beslag van Gods Woord op het openbare leven” (zie art. 1-5 van het AR-program). Over deze normen behoren we het ook nu eens te zijn. Met de SGP en het GPV wil ik de Bijbel uitleggen, zoals dat in de 3 FvE wordt toegelicht. Onverkort en onbekrompen.

4. Uitgangspunt en toepassing

Het spreekt vanzelf dat de Bijbelse normen toegepast moeten worden in de politiek van vandaag. Het heeft geen zin een preek te houden in de Tweede Kamer als zulks niet direct aansluit bij een concreet politiek probleem.

Omgekeerd: Het is onmogelijk om met wijsheid te spreken over euthanasie, abortus, werkgelegenheid of ontwikkelingssamenwerking zonder het licht van Gods Woord. De normen en de vertaling ervan in de politieke praktijk behoren onlosmakelijk bij elkaar. Zowel een getuigenispolitiek als een zakelijke politiek deugen niet.

Wel dienen we oog te hebben voor ieders gebrekkig kennen en voor ieders falen in de politieke praktijk. Ondanks ons gemeenschappelijk aanvaarden van dezelfde leer en de bereidheid tot uitwerking ervan in het praktische leven blijft het: dikwijls struikelen; vallen en weer opstaan.

Verder dan een begin zullen we niet komen.

5. Herkenning en erkenning?

Willen wij als Nederlands Gereformeerden, elkaar zó aanvaarden? Behoren Bijbelse christenen vanuit deze visie samen te werken? Verbindt ons geloof ons meer dan dat politieke partijen ons gescheiden houden? Indien wij leden zijn van dezelfde christelijke gemeenschap, dan heeft het zin om aan het CDA enige fundamentele vragen voor te leggen. Mogelijk hebben anderen behoefte om, vanuit deze aanvaarding van elkaar, een aantal problemen voor te leggen aan de RPF. Maar eerst zullen we elkaar zó moeten erkennen en herkennen; anders werkt een toekomstige discussie averechts.

Dronten, 25 januari 1983

De Oeverloper 31,
8251 HE Dronten

D. W. L. Milo — Dalmally

MUITERIJ

Begin februari was het vijftig jaar geleden, dat Nederland werd opgeschrikt door een levensgrote muiterij bij de vloot. De bemanning van H.M. pantserkruiser De Zeven Provinciën was er met het schip vandoor gegaan!

Terwijl de hogere officieren aan wal zaten — in de Atjehclub van Kotaradja — gingen enkele honderden mariniers en matrozen tot muiterij over. De wapenkamer werd in beslag genomen, de aan boord aanwezige officierengroep ontwapend, het anker gelicht en met achterlating van een rookpluim verdween de oorlogsbodem in Zuidoostelijke richting. Het was als een blikseminslag.

De dissertatie van J. C. H. Blom over dit voorval is een dezer dagen herdrukt. Ook de dagbladen hebben er aandacht aan gewijd — zij het dat meer belangstelling getoond is voor de 23 doden en het gejammer van gewonden dan aan het naakte feit: dat Nederland voor aap stond met zijn roemruchte vloot; op een moment dat onze Oosterburen „de straten vrij” maakten en de „rijen aaneensloten”; op een moment dat Mussolini het keizerrijk Ethiopië tot koloniale buit verklaarde; op een moment dat een wereldoorlog in de lucht zat.

De Telegraaf gebruikte de kop: „Een kaping, die eindigde in bloedvergieten”. Deze kop geeft beter dan iets anders de herwaardering van de historische feiten aan. Want kaping, nietwaar, is een gewone zaak, waarmee we moeten leren leven. Vandaag een trein, morgen een vliegtuig — maar altijd om een goed doel te bereiken. (Vallen er doden, dan is dat meestal gevolg van ontactisch optreden van de gewapende hand). Maar kapers bedoelen het altijd goed.

Aan bloedvergieten daarentegen wordt zwaar gewogen. Vergieten is morsen, onvoldoende zorgdragen voor mensenlevens, onmenselijk optreden dus. En wanneer een „onschuldige” muiterij, die uitgesproken gewelddoos was, met een bom wordt beantwoord, dan treft na een halve eeuw nog blaam wie hiervoor aansprakelijk stond: de minister van Oorlog, mr dr L. N. Deckers.

In bloedvergieten schuilt kopij. Een krachtige regering is verdacht en wie geweld tegenover gewelddoosheid hanteert is bij voorbaat schuldig. Gelukkig dat het voorval net tussen het eerste en tweede kabinet-Colijn plaats vond, anders was deze geduchte Atjeh-figuur nog aansprakelijk gesteld. Maar Colijn was op dat ogenblik slechts eerste-kamerlid en kort tevoren gepasseerd bij de benoeming van een gouverneur-generaal voor Nederl. Oost-Indië.

DE ZEGELS ZIJN VERBROKEN

Zie Mattheüs 28 : 2-4, 11-15, Lucas 24 : 36-43,
Johannes 20 : 24-29

1. Een engel die het graf ontsloot
waar Jezus lag begraven:
het graf is leeg, — hier ligt de dood
met open mond verslagen!
En met het wereldlijk gericht
is in de hof de hand gelicht:
de zegels zijn verbroken.
2. De wetbewaker schrikt en vlucht, —
zijn taak blijkt onuitvoerbaar.
De wetgeleerde schrikt, en zucht:
dit kwaad lijkt onuitroeibaar.
Zij spreken met elkander af:
„zijn vrienden namen Hem uit 't graf”.
Hun zegels zijn verbroken.
3. Zijn vrienden, dragers van zijn woord,
zij kunnen niet geloven:
hun hoop is met hun Heer vermoord, —
zijn woorden zijn gestorven.
Totdat Hij in hun midden is
en met hen eet een brood, een vis.
Hun leven bloeit weer open!
4. Thomas blijft somber aan de kant,
want Thomas staat er buiten.
Thomas gelooft met zijn verstand,
want: dat moet men gebruiken.
„Kom, Thomas, kijk met jouw verstand
en voel maar met je eigen hand:
de tekens zijn nog open!”
5. Hij heeft gezien en hij gelooft,
hij roept: „Mijn God en Here!”
Zalig zijn zij die op het woord
zich tot die Heer bekeren, —
want wie de Opgestane ziet:
al ziet hij Hem naar 't lichaam niet,
zijn Geest zal in hem wonen.

JOOP KLEIN

Melodie: Wie maakt er één?
(gaarne zenden naar: Beetslaan 67, Rijswijk)

stichting
redt
een kind

„Als het zo doorgaat als deze laatste 14 dagen dan verdubbelen we het aantal kinderen en ik weet best dat u hebt gezegd voorlopig geen nieuwe kinderen op te nemen.” Dit schreef Herma Oostenbrink, onze medewerkster in Oeganda, en zij vervolgt: „Maar er zijn weer kinderen gebracht, waarbij ik niet anders kon dan ze

opnemen. Zes in totaal: drie babies en drie heel jonge kinderen. Geen ouders, grootmoeder die al voor een heel aantal kleinkinderen zorgt en het allemaal niet aankan. Het ergst was een baby van plm. 1 jaar. Moeder prostituee ergens in Jinja, zij had het kind bij de vader gedumpt; vader uitte zijn wanhoop? waanzin? agressie? op het kind en probeerde het dood te knuppelen. Het schreeuwen van het kind deed een buurvrouw ingrijpen en het zwaargewonde kind werd bij ons gebracht. Een verpleegster had de wonden behandeld, het was gewassen toen het de volgende morgen hier werd gebracht. Maar nog zag het er vreselijk uit: diepe vleeswonden, striemen, een gebroken beentje doordat de vader er een zwaar voorwerp op had gegooid. Het is ongelooflijk. De baby ligt nu in het ziekenhuis.”

Inderdaad ongelooflijk. Gelukkig zijn niet alle kinderen lichamelijk zo zwaar beschadigd als ze komen. Maar

Intussen was de mouterij op De Zeven Provinciën het begin van een groeiend revolutionair verzet tegen een regering, die, als Romeinen 13 nog waarde heeft, haar zwaard niet tevergeefs draagt. Want wie zich tegen de overheid verzet weerstaat de instelling van God. Dat schreef Paulus aan slaven te Rome in een tijd, dat die overheid het gehate Romeinse wereld-regime betekende.

Natuurlijk waren er sociale achtergronden voor deze mouterij. Het was 1933 en al vier jaar lang was het economische misère, wat de klok sloeg. Werkloosheid, lage lonen, faillissementen, zeer lage sociale uitkeringen, weinig hoop op beterschap.

En in die tijd, waarin geld langzamerhand hoger dan goederen geschat werd, ontstond déflatie: een verhoogde koopkracht van de gulden. Met lage lonen kon men steeds beter rondkomen. Geen wonder dat de bedrijven, ook de overheid, over loonsverlagingen spraken. Zo werd ook bij de Marine een loonsverlaging aangekondigd.

Toegegeven dat de levensstandaard laag was (vandaag onaanvaardbaar geacht) de maatregel was niet onredelijk. Bij een verlaagde koopkracht wordt een loon-aanpassing door ieder ook als normaal en billijk aanvaard. En de lonen lagen bij de Marine niet beneden het bedrijfsleven en zeker niet beneden het onderwijs. Hoe waren die lonen dan?

Het lagere blanke personeel verdiende van f 1160 per jaar tot f 2160 voor sergeants. Plus kleding, voedsel en huisvesting. Lagere ambtenaren en bankpersoneel ontvingen in die jaren niet meer, soms wel minder; maar dan zonder voeding, kleding en huisvesting. Wel kwamen zij onder dezelfde druk van salariskortingen te staan. En bij uitgesproken ontevredenheid stonden er tien op elke vrijkomende baan te wachten!

Het bruine personeel, dat veel lager dan het blanke betaald werd, kan moeilijk vergeleken worden. In hun bezoldiging school een stuk koloniale historie en de factor van behoefte-en-aanbod: voor zes dubbeltjes per week kon men op Java grif een tuinman krijgen. We kunnen daarvan denken wat we willen, maar moeten trachten de geschiedenis objectief te zien.

De reactie op de aangekondigde loonsverlagingen was echter verschrikkelijk. In Soerabaja werden bij de Marine rellen geschopt. Er werden arrestaties verricht, zware straffen gegeven. En op dit ogenblik stoomde het gekaapte oorlogsschip De Zeven Provinciën op naar... Soerabaja. Met welke bedoelingen? En kon die reis goed gaan, zonder bevoegde officieren, zonder bevoegde krachten op de brug en in de machinekamer? Hoe ver zou het goed gaan?

Zes dagen en zes nachten voer het schip langs Sumatra, tot dicht bij Straat Soenda. Dat is 1500 tot 2000 kilometer. Telegrafische sommatie om te stoppen werd genegeerd. Tenslotte werd met harde hand ingegrepen: de vertoning had al te lang geduurd en verder geduld kon alleen als slapheid van onze regering worden uitgelegd.

Tot nu toe hadden twee onderzeeërs De Zeven Provinciën begeleid. Nu stoomden uit Straat Soenda de kruiser Java met twee torpedobootjagers het schip tegemoet. Ook werden vijf Dornier-vliegboten gereed gehouden. De sommatie tot overgave werd gegeven. De muiters hesen twee signalen:

„hindert ons niet” — „wij hebben geen geweld in de zin”. Waarop hun gezegd werd de witte vlag te hijsen en witte lappen op het dek uit te leggen tegen vliegtuigaanvallen.

Misschien, bijna zeker, heeft een aantal muiters er toen wel genoeg van gehad. Men zag de bui al hangen. Maar de leiders waren niet van plan toe te geven en de anderen zaten in de boot. Het antwoord liet niet op zich wachten. Aan de horizon verscheen een Dornier, die een enkele bom van vijftig kilo op het voordek plaatste: 23 doden, veel ernstig gewonden, zware schade aan het schip. Maar onmiddellijke overgave!

—o—

Er is veel te doen geweest over de vraag: of die bom terecht was of niet? De regering had overwogen eerst een waarschuwingbom voor de boeg te gooien, alvorens bloed te vergieten. Het fijne van de zaak is ons nooit bekend geworden. De vliegenier verklaarde aan de pers, dat met vijanden niet onderhandeld werd en dat hij daarom meteen raak gooide. Dat kan de waarheid zijn geweest; het kan ook bluf zijn geweest om een vergissing te maskeren. Feit is, dat zijn positie bij de luchtmacht moeilijk was geworden, dat hij overstak naar Fokker, waar hij als invlieger in 1940 bij een ongeluk de dood vond.

Een andere vraag die voor ons open is gebleven luidt: waarom waren twee van de Dornier-vliegboten al voor de start onklaar en moesten twee andere na de start terugkeren? Was ook dit mouterij of sabotage?

Wat het moederland betreft, alleen de communisten stonden achter de muiters. De socialisten hebben kritiek geleverd op het regeringsbeleid en de harde hand. De regering kreeg overwegend bijval van parlement en volk. Het regeringsbeleid is sedertdien krachtiger geworden. Er zijn maatregelen genomen tegen de bonden en een aantal organisaties werd taboe verklaard voor marinepersoneel. Het was net op tijd. De Marine herstelde zich en heeft zowel in 1940 als in 1942 zijn oude faam herwonnen.

En sedertdien hebben we de tweede wereldoorlog beleefd. De kadaverdiscipline, het gewetenloos gehoorzamen aan het „Befehl ist Befehl”, is terecht door de Verenigde Naties niet geaccepteerd. Hiermee immers worden lafaards tot onmenselijke werktuigen misbruikt. Het „God meer gehoorzaam zijn dan mensen” wordt nog altijd in post-christelijke landen erkend; principiële dienstweigeraars krijgen dan ook op goede gronden hun kans. Wel moet een weigeraar — we denken ook aan degenen die zich geroepen voelen tegen kernenergie op te treden — rekening houden met de kwade kansen. Maar hij kan rekenen op een menselijke behandeling. Dat brengt hem tevens onder de verplichting, deze gewetensvrijheid niet te misbruiken.

Het nee-zeggen tegen de van God gegeven overheid is dus mogelijk: nooit om het eigen belang zeker te stellen, alleen wanneer de gehoorzaamheid aan God moet prevaleren. Waarbij wel in acht moet worden genomen: dat een door ons niet-begeerde overheid (Romeinen, Duitsers, Fransen, een socialistisch of marxistisch bewind) toch overheid blijft. En waarbij een christen voor Gods aangezicht de kosten overrekent.

een uitzondering is dit nu ook weer niet.

Waarom, vraagt u zich misschien af, hebben wij dan gezegd in Oeganda geen nieuwe kinderen meer op te nemen? Want deze regel geldt niet voor de andere landen waar wij helpen.

In Oeganda worden wij altijd tussen twee polen heen en weer geslingerd. Aan de ene kant zijn er de kinderen, die vaak in grote nood zijn, aan de andere kant de moeilijke situatie waarin dit land verkeert. Kinderen hebben verzorging nodig en wat moet je als er te weinig betrouwbare mensen gevonden worden, die dit kunnen doen. Steeds weer stuit je hier op hetzelfde probleem.

Herma Oostenbrink werkt nu voor ons in Oeganda. Zij heeft de leiding op zich genomen van de zes kleine kindertehuizen die wij daar steunen. Verder moet ze toezien op de financiën en de administratie. Een te omvangrijke taak. Toch wordt er nog

vaak op haar een beroep gedaan om bij andere zaken te helpen. In andere landen waar wij helpen zijn het de mensen uit het land zelf, die de kinderen verzorgen en dat werkt heel goed. Maar in Oeganda bleek dat niet mogelijk.

In de tijd van Amin is de moraal van de Oegandezen volkomen ontwricht. Zij dachten alleen maar aan overleven. De middenklasse met de „know-how” vluchtte of werd door Amin uitgemoord. Dat waren de mensen die leiding konden geven. Zij, die overleefden omdat zij konden vluchten, zijn voor het merendeel niet teruggekeerd naar hun land. Er zal heel wat tijd overheen gaan voor er weer een leidinggevende, eerlijke middenklasse is. Van een volk dat zo veel heeft meegemaakt kan niet verwacht worden dat het zijn houding onmiddellijk verandert. Temeer niet omdat de economische situatie van het land zeer slecht is. Hulp komt er niet in voldoende mate. Er is grote ar-

moede. De prijzen zijn hoog. Van een maandloon kan men niet langer leven dan een week. Ook nu moet men alles op alles zetten om te overleven.

Aan de ene kant is er het probleem van de kinderen, die verwaarloosd worden, aan de andere kant het gemis aan voldoende betrouwbare hulp. En dat is voor christenen en niet-christenen gelijk. Echter, een negatief oordeel is door ons gemakkelijk te geven. Maar ook al begrijpen wij de situatie, wij willen toch dat de kinderen christelijk worden opgevoed en daar hoort oneerlijkheid niet bij.

Kees Rookmaaker hoopt over enige maanden naar Oeganda terug te gaan om een deel van het werk van Herma Oostenbrink over te nemen en om een kindertehuis te gaan leiden. Verder gaan wij zelf, zo de HERE wil, binnenkort Oeganda en Kenia bezoeken. Wij denken ter plaatse een beter beeld van de situatie te krijgen.

Wij zullen er alles aan doen om de opvang van deze kinderen op een verantwoorde manier voort te zetten en uit te breiden.

Wij hopen dat u ons wilt helpen. Er zijn nogal wat oudere kinderen tussen 14 en 18 jaar die om hulp kwamen vragen. Het is moeilijk hiervoor „adoptieouders” te vinden.

Wij hebben onze zorgen ten opzichte van deze kinderen met u gedeeld. Veel gebed om Gods leiding en bescherming is nodig. Ook nieuwe „adopties” of giften zijn heel welkom. Wie zich immers over de arme ontfermt, eert diens Maker, zegt Spreuken 14: 31.

Alle verdere inlichtingen: secretariaat St. Redt een Kind, mevr. A. M. Rookmaaker-Huitker, dr. Guépinlaan 23, 4032 NH Ommeren. Tel. 03443-2079. Giro 1599333 t.n.v. St. Redt een Kind, Hattem. Bank: ABN-Doorn, rek.nr. 37.73.32.860.

EX LIBRIS

T. Hoekstra — Zwolle

Drie dichtbundels

„Met de dood voor ogen” is geschreven door Freek van der Veen. Hij vertelt dat hij van dichtbij heeft meegemaakt hoe een jonge vrouw die aan kanker leed, langzaam wegteerde en uiteindelijk stierf, en dat hij heeft geprobeerd enkele van zijn gevoelens onder woorden te brengen; die gevoelens lopen als een rode draad door het boekje. De bundel is in eigen beheer uitgegeven en kan besteld worden door overmaking van f 5,50 op bankrekening 840262337 t.n.v. F. K. van der Veen, Mijdrecht (postgiro van de bank: 392816). Ik vermoed dat mensen die een soortgelijke situatie kennen of gekend hebben, die óók met de moeite van het sterven en de afbraak van het leven geconfronteerd worden, bij het lezen van dit boekje veel zullen herkennen. Of bij anderen het inzicht erdoor verdiept wordt, is voor mij de vraag. De gedichten zijn in het algemeen niet moeilijk, sommige rijmen, andere niet. De beeldspraak is eenvoudig, de woordkeus ook. De moeite en het verdriet klinken door, maar daar blijft het niet bij: een zware worsteling leidt toch tot uitzicht.

Bidden

Bidden is
hardop zeggen waar het op staat,
dat je het niet langer neemt,
dat het zo niet langer gaat.

Bidden is
niet meer weten wat je doet
en fluisteren: zegt U het nou
maar God
hoe het met me verder moet.

Bidden is
eerst luisteren, heel stil
en dan misschien voorzichtig:
„ik zal doen, God, wat U wil ...

Mag ik bij een weergave van zo'n geestelijke strijd nog gewoon kritisch te werk gaan? Ik doe het deze keer liever niet. Hier volgt nog een gedicht dat mij getroffen heeft; de lezer moet zelf maar oordelen.

De pijn

De pijn kwam heel geleidelijk,
heel zacht,
hij wist niet precies wanneer.
Maar het kwam wel
en het deed geweldig zeer.

Zomaar was hij uitgeteld,
was hij nergens meer.
Van de ene op de andere dag
was het geen leven meer.

☆☆☆

Johanna W. van Eelen schreef „Schuilen aan Zijn hart”; het is een uitgave van Kok in Kampen en het kost f 8,90. De schrijfster publiceerde diverse malen in de Elisabethbode, en dit is haar derde bundel gedichten. Eerlijk gezegd: het is voor mij wat moeilijk deze gedichten objectief te benaderen want ik ken de schrijfster, ik weet iets van haar omstandigheden en ik ken Jan die zo vaak bij mij in de auto heeft gezeten en op wie het volgende betrekking heeft:

Arm van geest, of geestelijk rijk?

Wat leef je dicht bij Jezus, vent.
'k Weet dat je mij ten voorbeeld bent.

Hoor ik een vloek, wat zeg ik dan?

Meestal maar niets als 't even kan.
Maar jij schrikt en zegt elke keer:
„Dat mag je niet van onze Heer!”

Een jongen van jouw werkplaats vloekt.

Thuis ben je stil, je zoek en zoekt een boekje, maar je stelt geen vraag.

„Wat zoek je? Kom, ik help je graag.”

„'t Gaat over God”, dan weet ik het:

de tien geboden van Gods wet.

Een boekje voor het jonge kind,
Wat ben je blij als ik het vind.
't Derde gebod, je hebt het gauw,
Dan blijkt je liefde en je trouw.
Je neemt het boekje mee naar 't werk.

De werkplaats maak je tot een kerk.

U lacht en denkt: Ach, arm van geest.

Maar in de hemel is er feest.
Zijn geest is rijk; 'k hoor Jezus' stem:

„Een groot geloof vind Ik in hem.”

Wanneer men rijk is in de Heer,
Dan geldt het „arm van geest” niet meer.

Ik kan het me allemaal precies voorstellen: Zo is Jan. Hij zei niet veel, hij zat meestal zwijgend naast me in de auto, maar er was niemand van de andere jongens die hem die plaats wilde bestrijden. Ik kan me voorstellen dat er in de kring van zijn gelijken een zeker gezag van hem uitgaat. Ik zie hem met dat boekje in de werkplaats naar de ander toegaan: Kijk, hier staat het! Laat ik toch een paar kritische opmerkingen maken. Allereerst: de laatste twee regels verzwakken het gedicht. Een dergelijke „toepassing” is niet nodig. Stel je voor dat een schrijver van verhalen het ook zo deed! Het concrete is voldoende, de veralgemening, de „abstractie” hoort aan de lezer overgelaten te worden. In feite had de laatste strofe wel helemaal weg kunnen blijven, daar zou het gedicht niet minder door zijn geweest. Ik wil verder het oordeel ook maar aan de lezer overlaten. Een kleine opmerking: „hèt” rijmt wel op „wet”, maar alleen bij „spellinguitspraak”. Vergelijk het correcte gebruik in een ander gedicht in deze bundel:

... en dan volgt HET:
een jubelstoot van de trompet.

De gedichten van Johanna van Eelen zijn beter dan die van M. Koffeman-Zijl waarover ik de vorige keer iets heb gezegd. Toch zal ook Johanna van Eelen geen plaats krijgen in de handboeken over literatuurgeschiedenis. Ik denk dat zij daar ook niet naar verlangt. Waarom zou ze ook? Haar werk zal velen aanspreken en dat is een beloning op zich zelf. En toch...

Toch zou ik tegen al die mensen, die in stille uren proberen hun gedachten in woorden om te zetten, iets willen zeggen. Léés, léés, en léés! Lees vooral poëzie. Lees Suster Bertken: „Ick was in mijn hoofdkijn om cruyt gegaan.” Lees eens een ballade als het geheimzinnige: Heer Halewijn zong een liedekijn, al wie dat hoorde wou bi hem zijn. Lees Hooft, Bredero, Vondel, Revius, Nijhoff, Bloem, Gossaert, A. Roland Holst, Willem de Mérode. Pak eens een gewone bloemlezing van een middelbare school. Bestudeer eens: Literaire Kunst van Lodewick. Let dan ook eens op de mogelijkheden van b.v. het enjambement. Al die gedichten die ik de laatste tijd onder ogen krijg, rijmen zo nadrukkelijk. Na elke versregel komt er een pauze en zo wordt het een eentonig geheel. Breng eens wat leven in die brouwerij! En vooral: wees niet te gauw tevreden met het resultaat!

Na deze cri du coeur terug naar het boekje van Johanna van Eelen. Ik had wel meer willen overnemen, maar ik hoop dat de lezers van Opbouw ook zo een indruk hebben gekregen: eenvoudige gedichten die ongetwijfeld aftrek zullen vinden.

☆☆☆

Geert Boogaard hoeft in Opbouw niet meer geïntroduceerd te worden.

Zijn laatste bundel heet: Niet zonder Hoop. Uitgever is Callenbach, de prijs is f 12,50. Goede wijn heeft geen krans; dit zijn gedichten zoals we ze van Boogaard kennen en zijn lezers kunnen nu weer een deeltje aan hun verzameling toevoegen. Mijn oordeel is, net als bij vorige bundels, niet onverdeeld positief. Er staan goede gedichten in dit boekje, er zijn ook zwakke bij. Gelukkig is er maar één op rijm en ik ben daar blij om. Ik heb het al meer gezegd: Boogaard overtuigt veel meer met zijn andere gedichten. We treffen de bekende motieven aan: het leed van de medemens, het medelijden, het verdriet om de aftakeling, de ziekte, het sterven. Maar telkens is er ook weer de Blijde Boodschap, de zekerheid na wanhoop, de roepende, soms vertwijfelde mens vindt tóch zijn God, Zijn Vader, of wordt door Hem gevonden. Al is duidelijk dat de schrijver niet „vân de wereld” is, hij is even duidelijk in die wereld. Dat blijkt uit het volgende:

Dat is toch
bijzonder mooi
zei ik
dat de zwaarden
zullen worden
tot ploegen
de spiesen
tot sikkels —
wat een droom
een vergezicht
zo droomt God
in ons zo zien
Zijn ogen onze
toekomst.

Ze deden echter
alsof de droom
en het gezicht
bedrog waren
en gingen over
tot de orde
van de dag
de dag van
het nucleaire
evenwicht.

En zo hebben we allemaal onze eigen moeilijkheden! Als iemand iets werkelijk intens doorleefd heeft, kan hij dat uiten in een gedicht. Zo kan kunst ontstaan. Maar dat is hier niet het geval. Een ban-de-bommer gaat over dat nucleaire evenwicht wel anders denken na een bezoek aan Siberië of Auschwitz! De zaak is te gecompliceerd om daar zó over te schrijven, als Boogaard doet. Wat zich als poëzie aandient, hoeft het nog niet te zijn, dat blijkt hier al weer. En een bespreking van gedichten moet niet ont-aarden in een betoog voor of tegen kruisraketten, daarom laat ik het hierbij!

Ik weet dat Boogaard een tamelijk grote lezerskring heeft, dit boekje zal dan ook wel zijn weg vinden en ik gun het de schrijver van harte.

Kerknieuws

J. Horsman

Op 24 maart werd door de vergadering van de regio Dordrecht-Gorinchem toegelaten tot de dienst van Woord en sacramenten kand. J. Horsman te Dordrecht.

Kand. Horsman diende al geruime tijd de kerken van Dordrecht en Zwijndrecht als pastoraal werker en zal binnenkort in beide gemeenten officieel als dienaar des Woords worden bevestigd.

Zegels

*De zegels zijn verbroken:
het Lam, voor eens geslacht,
heeft voor altijd weersproken
de wetten van de nacht.*

*Het Woord, dat werd omwonden,
dat men in doeken sloot,
heeft eens voor al ontbonden
de rechtspraak van de dood.*

*De doeken zijn het teken
en het getuigenis:
zij liggen en weerspreken
wat onherroepelijk is.*

*De vrouwen, zij geloven
wel in de jongste dag,
maar hun omfloerste ogen
zien starend in de nacht.*

*Maria van Magdala,
uit zeven kerken vrij,
ziet aan de allerlaatste,
de dood, niet meer voorbij.*

*Zij weet wel van de Schelfzee,
waar God de doortocht gaf.
Maar hier, bij deze grafsteen,
ontbreekt toch Mozes' staf?*

*Natúúrlijk is de Geest er
en waait dan daar dan hier...
Maar wie nam toch haar Meester?
Toch niet de hovenier?*

*Het hart ziet geen verbanden,
het oog heeft niet herkend.
Totdat Hij spreekt...! De handen
houden Hem stijf omklemd!*

*Heer, wil ons hart ontzegelen
voor uw realiteit,
opdat wij daarop rekenen
in onze werkelijkheid.*

JOHAN MAARDAPPER

Theologisch Studie Gezelschap — Katechese —

Op initiatief van een aantal predikanten uit onze kerken is er een aantal maanden geleden een enquête over het onderwerp „katechese” gehouden. Naar aanleiding van de uitslag van deze enquête zal ds J. Stuy uit Kampen over dit onderwerp spreken op een bijeenkomst van het theologisch studie gezelschap.

Allen die aan deze enquête hebben meegewerkt — met name de predikanten — zijn van harte welkom op deze bijeenkomst. Deze is op maandag 11 april in het jeugdhonk van de Jeruzalemkerk te Utrecht. Aanvang 10.00 uur.

Inlichtingen zijn eventueel te verkrijgen bij ds G. de Lange te Oegstgeest.

Beverwijk

Het adres van de scriba is: J. Aalbers, Plantenhove 78, 1902 HP Castricum.

Beroepen

Beroepen te Zwartsluis C. C. Koolsbergen, kand. te Hilversum.

Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk
Consulten voor Maatschappelijk Werk en Psychotherapeutische hulp bij o.a. gezins-, huwelijks- en individuele problemen.

Ter ondersteuning van ons werk beschikken wij over een gezinsvervangend tehuis te Apeldoorn.

Voor een afspraak met de maatschappelijk werkster of psycholoog kunt u bellen: Mevr. A. Kaldeway-Jansen, Lange Akker 169, 4191 JG Geldermalsen. Tel. 03455-5578.

Bij afwezigheid kunt u uw boodschap inspreken op het antwoordapparaat of verzoeken terug te bellen voor het maken van een afspraak.

Aan allen die (gaan) studeren in Rotterdam

Wij willen graag de namen en adressen hebben van jongelui die werken of studeren in Rotterdam, of die in augustus bij leven en welzijn hopen te komen.

We denken zowel aan de mensen die lid willen worden van onze kerk in Rotterdam, alsook aan de lieden, die omdat ze het weekend thuis doorbrengen, lid blijven van hun thuiskerk.

Misschien kunnen we voor de eerste groep desgewenst helpen bij het vinden van goede huisvesting. Verder denken we dat alle kamerbewoners soms behoefte hebben aan gezelligheid plus iets goeds in hun maag: we hebben ervaring in het organiseren van grote fondue-avonden!

Zit je nog midden in je examen? Geef toch nu al je naam en adres op aan mevr. G. van Wolfswinkel, Gratastraat 6, 3067 SE Rotterdam, tel. 010-202437.

Rectificatie — In het artikel: „Meditatie over het kruis” van mijn hand in ons blad van 25-3-83 komen enkele drukfouten voor. Onder het kopje: **ernstig** staat aan het slot de regel: De hemel wil je niet meer dragen. Dat móet zijn: Want dan wil de hemel je niet ontvangen en de aarde niet meer dragen. Onder het kopje: **effektief** staat cursief gedrukt: Het is belijden als een evangelische realiteit. Dat móet zijn: Het is een evangelische realiteit! Tot slot: onder het

kopje: **konsekvent** staat cursief gedrukt: Dit deed Christus voor u en deed Hij vóór. Dat móet zijn: ... en dit deed Hij u vóór! O.M.

E.O.-bijlage

Ter beantwoording van door lezers gestelde vragen deelt de redactie mee dat de bij het vorige nummer van Opbouw gevoegde bijlage als advertentie moet worden aangemerkt.

Redactie

Kerkeraad en Commissie van Beheer van de Nederlands Gereformeerde Kerk van Eindhoven stellen U in kennis van het plotseling overlijden op zaterdag 19 maart 1983 van

br. H. VAN STEENIS

Hij was koster van onze kerk en wij denken naast ons verdriet ook met dankbaarheid en waardering aan het werk, dat hij voor onze gemeente met zoveel toewijding heeft verricht.

Moge GOD onze zuster Van Steenis en haar kinderen blijvend sterken bij het dragen van dit grote verlies.

Namens de kerkeraad,
H. J. Janssens, scriba

Namens de Kommissie
van Beheer,
J. de Putter, secretaris

Meisje, 20 jaar,
i.b.v. diploma MAVO, zieken-
verzorgster, typen,
zoekt werk als

DOKTERSASSISTENTE

Is van plan hiervoor een cursus te volgen.

Graag brieven onder nummer 1-3 van dit blad, Nooitgedacht 3, Zeist.

Verzamelaar koopt

**oude ansichtkaarten van dorpen
in heel ons land, f 2,50 per stuk,**
ook volle albums e.d., tevens
ruilen o.a. kerken enz.

Fam. D. v. Kammen, Stationsweg 239,
9201 GN Drachten. Tel. 05120-19873

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
T. Hoekstra
Ds. H. de Jong;
Mr. dr. J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds. E. R. Postma;
Drs. W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller,
Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

*Kerknieuws en berichten over
kerkelijke/christelijke aktiviteiten te zenden naar:*

„Kerknieuws Opbouw”,
Brugakker 36 22,
3704 LP Zeist
Tel. 03404-50278

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

Advertentieprijs:

40 ct per mm.
familieberichten
35 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen
van abonnementen: uitsluitend
bij de administratie.
Abonnementen kunnen
ieder moment ingaan, doch
slechts per 31 december
eindigen. Opzeggen uiterlijk
tot 15 november.

Abonnementenprijs:

f 42,— per jaar of f 22,—
per halfjaar.
Buitenland f 50,— p. jaar
of f 65,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Brabantlaan 122,
2101 SK Heemstede
Tel. 023-285825

*„Rust nu maar uit,
je hebt je strijd gestreden,
je hebt het met veel moed gedaan.
Wie kan begrijpen wat je hebt geleden,
wie kan voelen wat je hebt doorstaan?”*

Dankbaar voor wat hij voor ons heeft betekend geven wij u kennis van het onverwachte heengaan van mijn lieve man, onze vader en opa

GEERT STULP

op de leeftijd van 56 jaar.

M. Stulp-Kloosterman
Kinderen en Kleinkinderen

1944 VJ Beverwijk, 24 maart 1983
Moerdijkstraat 28

STICHTING *Signaalkampen* DER CALVINISTISCHE STUDENTENBEWEGING

Correspondentieadres: Postbus 5349, 1007 AH Amsterdam
Telefoon 020-120374

Ook deze zomer organiseren wij weer christelijke kampen voor middelbare scholieren.

ZEIL-, ZEILZWERF-, FIETS- EN LANDKAMPEN

Zeilen in Friesland en 's avonds thuiskomen op een boerderij of moederschip. Of, als je liever op 't vaste land blijft, fietsen, wandelen of speurtochten maken in de Achterhoek. Een week vol plezier, samen met een groep leeftijdsgenoten. Een week waarin we niet alleen plezier willen maken, maar waarin we met elkaar over God en ons geloof willen praten. Christelijke kampen omdat wij vinden dat je daarover ook in je vakantie kunt praten.

Spreekt dit je aan, vraag dan voor meer informatie ons gratis affiche aan d.m.v. een briefkaartje aan bovenstaand adres met vermelding „Opbouw”.

Evangelische camping

„t BELOOFDE LAND”

biedt U in het voorjaar een z.g. feestdagen-arrangement. U kunt dan bij ons terecht in een goede sfeer.

Zomerhuisjes of (toer)caravans te huur. **Vraag folder.**

Bosweg 17, 3781 NG Voorthuizen, tel. 03429-2942.

Bij de administratie zijn enkele overdrukken aanwezig van

Ds H. de Jong,
ONGEHUWD SAMENWONEN
Prijs f 3,— + portiekosten.

Bestellingen bij de administratie.

VAKANTIE IN HET MONTFERLAND

Ter beschikking in mooi oud huis comfortabele vakantie-ruimte voor twee personen. Vlakbij prachtige wandelgebieden.

Inlichtingen: Ds M. J. W. Schopenhauer, Oudste Poortstraat 15, 7041 AP 's-Heerenberg, tel. 08346-2689.

In de serie

HULP BIJ BIJBELSTUDIE (10)
is verschenen

BELIJDEN en GETUIGEN

20 pag. f 4,50

Auteurs:

- ds M. R. van den Berg (Getuigen, 7 schetsen)
- ds J. C. Janse (Heid. Catechismus, 3 schetsen)
- ds J. Meester (Oekumen. Beweging, 2 schetsen)

Met een artikel van drs D. van der Molen over het gebruik van schetsen op vereniging of club.

Bestellen bij: C. J. van Dijke,
Marterlaan 2,
2116 EX Hilversum
postgiro: 3910300

De brochure kan gebruikt worden voor gemeenschappelijke en individuele studie.

Een uitgave van het
Gereformeerd Landelijk Jeugd Comité in samenwerking met
Buijten & Schipperheijn te Amsterdam.

kunt u nee zeggen
tegen ngima uit
kenia?
wij niet!

help ons, zodat wij ja kunnen
zeggen tegen al die duizenden
kinderen in india, in kenia,
in oeganda en zambia

bel onze secretaresse nu!
03443-2790 (ook 's-avonds)

een financiële adoptie kost f 60,— per maand en voor
aanvullende hulp van een kind thuis
is f 30,— per maand nodig.
u krijgt een foto van het kind.

stichting

redt een kind

secretariaat: dr. guépinlaan 23 - 4032 nh ommeren
postgiro: 1599333 t.n.v. stichting redt een kind te hatterm
bank: ABN-Doorn, rek.nr. 37.73.32.860.

➡ ADVERTENTIES MOETEN UITERLIJK DINSDAGMORGEN
OM 10 (TIEN) UUR TER DRUKKERIJ ZIJN!!!

BELIJDENISGESCHENKEN

BROOD VOOR ONDERWEG

een verzameling gedichten over de maaltijd van de Heer
samenstelling: **Kees van Baardewijk** illustraties : **Otto Dicke**
Een bloemlezing goed verstaanbare **avondmaalsgedichten** van vele
eeuwen. Van Vondel tot De Mérode, van Revius tot Jaap Zijlstra, van
Willink tot Ida Gerhardt, enzovoort.
Aangrijpend mooi geïllustreerd door Otto Dicke.
Heel geschikt als belijdenisgeschenk. 56 pagina's, gebonden, f 12,50.

GIJ GEHEEL ANDERS (M. R. van den Berg)

Zijn de tien geboden, de tien woorden van het Verbond, achterhaald?
Of moeten ze misschien nog letterlijk worden ingevuld?
Ds. Van den Berg laat achtergrond en bedoeling van de tien woorden
zien. Het blijkt dat ze nog volop actueel zijn.
Een fijne handreiking voor allen die een christelijk leven willen leiden.
112 pagina's, f 12,50.

LATEN WE DANKEN

Ds. H. van Tongeren
Dit is een **handreiking voor bijbellezen en dankgebed in het gezin**. Voor
elke dag, gedurende zes weken, geeft dominee Van Tongeren een korte
meditatie over een psalm.
Daarbij is steeds een dankgebed opgenomen voor na de maaltijd. Vooral
geschikt voor jonge mensen, die voorgaan in het gezin. 48 pag., f 7,90.

Verkrijgbaar bij de boekhandel.

Inlichtingen en bestellingen ook bij de uitgever:

BUIJTEN & SCHIPPERHEIJN

Valkenburgerstraat 106 - 1011 NA Amsterdam
Tel. 020 - 236612

Voor al uw

handels- en familiedrukwerk - boeken folders enz.

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 — 3701 AL Zeist